

ॐ

॥ श्रीस्वामिनारायणो विजयतेतराम् ॥

श्रीहरि कवच

सावर्णिगोत्रीय द्विजेन्द्रकुणने लालतिलकवत्
शोभावनार द्विजेन्द्रकुलभूषण श्री स्वामिनारायण
भगवान्, जेमनुं बीजुं नाम श्रीकृष्ण छे, तेओ
कणियुगमां कृपा करीने धर्मदेव अने भक्तिदेवी थकी
सद्धर्मना रक्षण भाटे प्रगट थया हता, अेवा
श्रीहरिने हुं वंदन करुं छुं. ॥१॥

जेमनां तीव्र तपश्चर्यादि आचरण, योगीन्द्रोने
पण आचरणमां भूकवां मुश्केल होवाथी तेओने

આશ્ચર્યમાં મૂકી દેતા તથા શમ, દમ, ક્ષમા, તિતિક્ષા
આદિ સર્વ સાધુગુણે સંપન્ન, તેમ જ જેમને ભાળીને
કામ દૂરથી જ પલાયન થઈ જાય છે તેવા અને
નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચર્યવ્રતને પોતાના આચરણ વડે
પરિપોષણ કરનારા શ્રીહરિને હું વંદન કરું છું. ॥૨॥

જેમનો આનંદ સહજ સ્વાભાવિક છે. વળી
ભક્તોને સહેજે સહેજે આનંદ પમાડનારા અને
સર્વના સ્વામી એવા શ્રી સહજાનંદ સ્વામી પોતાને
મન-વચન-કર્મે અનન્ય ભાવથી નમસ્કાર કરનાર
ભક્તજનોની આરત અર્થાત્ સાંસારિક પીડાને
નિશેષપણે હરનારા છે. દૃઢ આશ્રિતોને પોતાના
દિવ્ય સ્વરૂપનો સાક્ષાત્કાર કરાવીને તેમની ભક્તિ
અને હર્ષને વધારનારા 'ભક્તિહર્ષ-વિવર્ધન'
નારાયણ મુનિ (શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાન) ને
હું નમસ્કાર કરું છું. ॥૩॥

વાર્ણીરાજ અર્થાત્ અનંત મુક્તો-વાર્ણીઓના મંડળો જેમની સમક્ષ સદા નમસ્કાર કરીને બેઠાં છે એવા ધર્મનંદન શ્રીહરિને નમસ્કાર કરીને નિત્યાનંદમુનિ નામથી ઓળખાતો હું, સદા શુભકારી એવા હર્યાત્મક કવચને કહું છું. ॥૪॥

આ 'શ્રીહરિકવચ' સ્તોત્રમાળા મંત્રના ઋષિ, વ્યાસમુનિ છે. તેનો છંદ અનુષ્ટુપ છે. આ મંત્રના દેવતા- 'ભક્તિધર્મનંદન' શ્રીહરિ છે. કીલક (સ્તંભ, આધાર) 'ભક્તિધર્મવિવર્ધન' શ્રીહરિ છે. આ મંત્રનું બીજ 'ધર્મરક્ષક' શ્રીહરિ છે. આ મંત્રની શક્તિ- 'બ્રહ્મવ્રતધર' એવા શ્રીહરિ છે. આ સ્તોત્રનો વિનિયોગ 'મારા સમગ્ર મનોરથની સિદ્ધિ' નિમિત્તના જપમાં છે.

ત્યાર બાદ નીચે મુજબના ન્યાસ કરવા. ન્યાસ બે પ્રકારના છે:

(૧) કરન્યાસ અને

(૨) ષડંગન્યાસ

કરન્યાસ

(૧) “ૐ શ્રી હરિકૃષ્ણાય નમો અંગુષ્ઠાભ્યાં નમઃ”

શ્રીહરિકૃષ્ણ મહારાજને નમસ્કાર હો-એમ બોલીને બે અંગૂઠા વડે શ્રીહરિકૃષ્ણ મહારાજને નમસ્કાર કરવા.

(૨) “ૐ શ્રી ભક્તિધર્માત્મજાય નમો તર્જનીભ્યાં નમઃ” ભક્તિ-ધર્મના પુત્ર શ્રીહરિને નમસ્કાર હો-એમ બોલીને અંગૂઠા પાસેની બન્ને આંગળીઓ વડે ભક્તિધર્મના પુત્ર શ્રીહરિને નમસ્કાર કરવા.

(૩) “ૐ શ્રીહરયે નમો મધ્યમાભ્યાં નમઃ” શ્રીહરિને નમસ્કાર હો-એમ બોલીને વચલી

આંગળી વડે શ્રીહરિને નમસ્કાર કરવા.

(૪) “ૐ શ્રીકૃષ્ણાય નમો અનામિકાભ્યાં નમઃ”

શ્રીકૃષ્ણને નમસ્કાર હો-એમ બોલીને ત્રીજી આંગળીમાં શ્રીહરિને નમસ્કાર કરવા.

(૫) “ૐ શ્રીનીલકંઠાય નમઃ કનિષ્ઠિકાભ્યાં નમઃ”

શ્રી નીલકંઠ વર્ણીને નમસ્કાર હો-એમ બોલીને ટચલી આંગળીઓ વડે શ્રી નીલકંઠ વર્ણીને નમસ્કાર કરવા.

(૬) “ૐ શ્રી સ્વામિનારાયણ નમઃ કરતલ-કરપૃષ્ઠાભ્યાં નમઃ” શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનને નમસ્કાર હો એમ બોલીને હથેળીઓના પાછલા ભાગ વડે શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનને નમસ્કાર કરવા. ઈતિ કરન્યાસ.

ષડંગન્યાસ

હવે નીચે મુજબ ષડંગન્યાસ કરવો.

(૧) “ૐ શ્રીહરિકૃષ્ણાય નમો હૃદયાય નમઃ”

શ્રીહરિકૃષ્ણ મહારાજને નમસ્કાર હો-એમ બોલીને હૃદયમાં શ્રીહરિકૃષ્ણ મહારાજને નમસ્કાર કરવા.

(૨) “ૐ શ્રી ભક્તિધર્માત્મજાય નમઃ શિરસે સ્વાહા” ભક્તિ-ધર્મના પુત્ર એવા શ્રીહરિને નમસ્કાર હો-એમ બોલીને (શિર) માથાને વિષે શ્રીહરિને નમસ્કાર કરીને ‘સ્વાહા’ એવો શબ્દ ઉચ્ચાર કરવો.

(૩) “ૐ શ્રીહરયે નમઃ શિખાયૈ વષટ્” શ્રીહરિને નમસ્કાર હો-એમ બોલીને શિખા (ચોટલી) ને વિષે શ્રીહરિને નમસ્કાર કરી ‘વષટ્’ એવો શબ્દ ઉચ્ચારવો.

(૪) “ૐ શ્રી કૃષ્ણાય નમઃ કવચાય હુમ્”

શ્રીકૃષ્ણને નમસ્કાર હો-એમ બોલીને કવચને નમસ્કાર કરીને ‘હુમ્’ એવો શબ્દ ઉચ્ચારવો.

(૫) “ૐ શ્રી નીલકંઠાય નમો નેત્રાભ્યાં વૌષટ્”

શ્રીનીલકંઠ વર્ણને નમસ્કાર હો એમ બોલીને આંખોને વિષે શ્રીનીલકંઠ વર્ણને નમસ્કાર કરીને “વૌષટ્” એવો શબ્દ ઉચ્ચારવો.

શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનને નમસ્કાર હો એમ બોલીને અસ્ત્રને નમસ્કાર કરીને ‘ફટ’ એવો શબ્દ ઉચ્ચારવો.

ઈતિ ષડંગન્યાસઃ

આ પ્રમાણે કરન્યાસ અને ષડંગન્યાસ કરીને પછી નીચે પ્રમાણે શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનનું ધ્યાન કરવું. “ૐ શ્રી સ્વામિનારાયણ નમો અસ્ત્રાય ફટ્”

અથ ધ્યાનમ્

ધમદેવના પુત્ર, સર્વ ઈશ્વરના પણ ઈશ્વર એવા પુરુષોત્તમ શ્રીકૃષ્ણનારાયણ સર્વોત્તમ સિંહાસનમાં બિરાજમાન છે. તે કેવા છે ? તો અનંત ભક્તજનોના વૃંદથી પૂજાયેલા અને આશ્રિતોના સકળ સંતાપનો વિનાશ કરીને અપરિમિત સુખના આપનારા છે. ॥૪॥

આશ્રિતોનાં દુઃખનો નાશ કરનાર, કરુણારૂપી અમૃતના સાગર, મુનિવરો અતિ સ્નેહથી જેમનાં જુગલ ચરણકમળની નિત્ય સેવા કરે છે એવા અને એક ધર્મ જ જેમને પ્રિય છે અને સદા આશ્રિતો પ્રત્યેના પરમ પ્રેમને સૂચવનાર મંદ હાસ્યથી શોભાયમાન મુખારવિંદ જેમનું છે એવા શ્વેત-સૂક્ષ્મ વસ્ત્રોને, ધારણ કરનારા શ્રીહરિનું હું ધ્યાન કરું છું. ॥૫॥

(અહીંથી શ્રીહરિ કવચ સ્તોત્રનો
આરંભ થાય છે.)

જેમનાં ગુણ-કર્મ અને નામનું શ્રવાણ અને કીર્તન પુણ્યદાયી છે એવા ભગવાન શ્રીહરિ પ્રાચી અર્થાત્ પૂર્વ દિશામાં મારી સર્વ પ્રકારે રક્ષા કરો. શરણાગત ભક્તજનોની અંત સમયે ભયંકર યમદૂતોથી રક્ષા કરનારા શ્રીહરિ દક્ષિણ દિશામાં આવતા ભય થકી મારી રક્ષા કરો. ॥૬॥

ભક્તોનાં હૃદયમાં બિરાજમાન થઈને તેમની અસદ્ વાસનાઓનો મૂળમાંથી ઉચ્છેદ કરનાર એવા ભગવાન શ્રીહરિ પશ્ચિમ દિશાના ભયસ્થાન થકી મારું રક્ષણ કરો. ઈચ્છારામજીના મોટાભાઈ તરીકે પાદુભાવિ પામેલા ને આ મુનિ અર્થાત્ શ્રીહરિકૃષ્ણ ઉત્તર દિશામાંથી આવતા ભય થકી મારી રક્ષા કરો. ॥૭॥

સહજ સ્વાભાવિક આનંદ જેમનો છે એવા શ્રીહરિ સહજાનંદ પ્રભુ ઈશાન ખૂણામાં મારી રક્ષા કરો. હનુમાનજી જેમને પ્રિય છે અને હનુમાનજીને જે પરમ પ્રિય છે એવા શ્રીહરિ અગ્નિ ખૂણામાં તથા નૈઋત્ય ખૂણામાં મારી રક્ષા કરો. ॥૮॥

અનન્ય ભાવથી નમન કરનાર શરણાગત ભક્તજનની સમગ્ર પીડા તથા સંતાપને હરનારા ભગવાન શ્રીહરિ વાયવ્ય ખૂણાનાં ભયસ્થાન થકી મારી રક્ષા કરો. જેમનું દર્શન સૌ કોઈને સર્વ પ્રકારે મંગળ કરનારું છે એવા ભગવાન શ્રીહરિ ઉર્ધ્વ દિશામાં મારી રક્ષા કરો. ॥૯॥

પરમ એકાંતિક સંતોનું સુહૃદની પેઠે હિતચિંતન કરનારા, ધર્મપરાયણ ભક્તોના પક્ષમાં રહેનાર અને સદા ધર્મનું જ પ્રતિષ્ઠાપન કરનારા શ્રીહરિ અધો (નીચેની) દિશામાં સર્વ ભય થકી મારું

પાલન કરો. આશ્રિતોનાં તમામ પાપ અને પીડાને હરનારા ભગવાન શ્રીહરિ પ્રાતઃકાળમાં મારું રક્ષણ કરો. આનંદમય શ્રીહરિ સંગવકાળમાં (સવારે ૧૦ થી ૧૨ કલાક સુધીનો સમય) મારી રક્ષા કરો. ॥૧૦॥

ઈશ્વરનું અસ્તિત્વ ન સ્વીકારનારા નિરીશ્વર-વાદીઓના મતનું, પ્રમાણો આપીને ખંડન કરી સેશ્વરવાદ (ઈશ્વરવાદ)નું પ્રતિપાદન કરનારા, ધર્મપ્રપોષક શ્રીહરિ દિવસના પ્રથમ ભાગમાં મારી રક્ષા કરો. વિપ્રોએ કરેલા અપરાધને પણ સહન કરવાની પ્રકૃતિવાળા શ્રી કેશવ ભગવાન મધ્યાહ્ન સમયે મારી રક્ષા કરા. ॥૧૧॥

બ્રહ્મનું નિરૂપણ કરનારા વેદો અને તેના ધારક બ્રાહ્મણોની નિંદા સાંભળીને જેમને બહુ ખેદ થાય છે એવા ભગવાન માધવ દિવસના અંત ભાગમાં

મારી રક્ષા કરો. વિપ્રો જેમને આત્મવત્ પ્રિય છે. એવા વિપ્રપ્રિય અને ભક્તોને વશ વર્તનારા, સકળ દુષ્ટનાશક ભગવાન શ્રીહરિ સાંયકાળે (સાંજના સમયે) મારી રક્ષા કરો. ॥૧૨॥

ધર્મસર્ગ-જ્ઞાન, વૈરાગ્ય આદિકનું પોષણ કરનારા એવા સર્વાત્મા શ્રીહરિ મધ્ય રાત્રીએ મારું રક્ષણ કરો. ભક્તિદેવી અને ધર્મદેવને આનંદ પમાડનાર અને ધર્મ જેમને પ્રિય છે એવા, શ્રીહરિ રાત્રીના શેષ ભાગમાં મારી રક્ષા કરો. ॥૧૩॥

અભય રાજાની પ્રાર્થનાથી દુર્ગપુર અર્થાત્ ગઢડામાં સદા નિવાસ કરનારા શ્રીસ્વામિનારાયણ ભગવાન સંધ્યાકાળની નજીકના સમયમાં મારી સર્વ રીતે રક્ષા કરો. મુકુન્દાનંદ વર્ણીની નિષ્કામ સેવાથી સદા સંતુષ્ટ એવા ભગવાન શ્રીહરિ પાણીમાં મારી નિરંતર રક્ષા કરો. ॥૧૪॥

આશ્રિતોએ ભક્તિ અને ધર્મ વડે જેમની આરાધના કરી છે તથા ભક્તિમાતા અને ધર્મપિતાએ જેમની આરાધના કરેલી છે એવા, ભગવાન શ્રીહરિ દરેક સ્થળમાં મારી રક્ષા કરો. સાવર્ણિ ગોત્રના તિલક સમાન અને સૌ નૈષ્ઠિકોના અગ્રગણ્ય એવા ભગવાન શ્રી સહજાનંદ સ્વામી આકાશમાં આવતાં સર્વ ભયસ્થાન થકી મારી રક્ષા કરો. ॥૧૫॥

સ્વેચ્છાએ મત્સ્ય આદિક અનેક રૂપે અવતાર ધારણ કરનારા સ્વયંભૂ શ્રીહરિ મોટા કિલ્લામાં, ઘોર વનમાં, પર્વતોમાં, વૃક્ષોમાં, સંગ્રામમાં, બીજા ઘોર સંકટોમાં, સાગરમાં અને અગ્નિથકી સંભવતા ભયથકી મારું રક્ષણ કરો. ॥૧૬॥

સમસ્ત આશ્રિતોના દુઃખને હરનારા હોવાથી 'હરિ' અને ભક્તજનોનાં ચિત્તને આકર્ષનારા

હોવાથી 'કૃષ્ણ' - આ બે મળીને 'હરિકૃષ્ણ' એવા ભગવાન શ્રીહરિ મારા મસ્તકનું રક્ષણ કરો. બાળચરિત્રો વડે ભક્તિમાતાને આનંદ આપનારા ભગવાન શ્રીહરિ મારા કપાળનું રક્ષણ કરો. ધર્મમાં પ્રીતિવાળા શ્રીહરિ મારા મુખની (મોઢાની) રક્ષા કરો અને જેમને ભક્તો બહુ જ વહાલા છે એવા ભક્ત વલ્લભ શ્રીહરિ મારા કાનની રક્ષા કરો. ॥૧૭॥

સર્વ નૈષ્ઠિક વ્રતધારીઓમાં શ્રેષ્ઠ એવા શ્રીહરિ મારી હનુ (જડબા)ની રક્ષા કરો. ધર્મના પુત્ર એવા ભગવાન શ્રીહરિ મારી બન્ને ભ્રુકુટિની રક્ષા કરો. ભક્તિ-ધર્મના પુત્રરૂપે પ્રગટ થયેલા શ્રીહરિ મારાં નેત્રોની રક્ષા કરો. જેમને એક તપ જ મોટું ધન છે એવા ભગવાન શ્રીહરિ મારા નાકનું રક્ષણ કરો. ॥૧૮॥

સિદ્ધિનો ખોટો આડંબર રાખનારા મિથ્યા
સિદ્ધોના ગર્વને પોતાના દિવ્ય ઐશ્વર્યથી હરનારા
શ્રીહરિ મારા હોઠનું રક્ષણ કરો. મોટા મુનિઓના
પણ આરાધ્ય એવા મહામુનિ ભગવાન નારાયણ
મુનિ મારી જીભનું રક્ષણ કરો. 'નીલકંઠ મુનિ' એવા
નામથી ભક્તો વડે આરાધતા ભગવાન શ્રીહરિ
મારા દાંતનું રક્ષણ કરો. જેમનું દર્શન સૌ કોઈ મુમુક્ષુ
જનને પ્રિય છે એવા ભગવાન શ્રીહરિ મારા કપોલ
(ગાલ અને લમણાં)ની રક્ષા કરો. ॥૧૯॥

હરિપ્રસાદ અર્થાત્ ધર્મદેવને અપાર આનંદ
આપનારા ભગવાન શ્રીહરિ મારા કંઠની નિરંતર
રક્ષા કરો. અક્ષરબ્રહ્મ પર્યંત સર્વના સ્વામી એવા
ભગવાન શ્રીહરિ મારા ખભાનું રક્ષણ કરો. સર્વ
ઈન્દ્રિયોને જીતનારા ભગવાન શ્રીહરિ મારા હાથનું
રક્ષણ કરો. ॥૨૦॥

સામવેદના મંત્રોનું ગાન કરનારા બ્રાહ્મણકુળમાં પ્રાદુર્ભાવને પામેલા શ્રીહરિ મારી કોણી તથા હાથની આંગળીઓની રક્ષા કરો. રામપ્રતાપજીના નાના ભાઈરૂપે પ્રાદુર્ભવેલા ભગવાન શ્રીહરિ મારા હૃદયની સદા રક્ષા કરો. ॥૨૧॥

જેમનાં તપાદિક આચરણ, મોટા યોગીઓથી પણ આચરી શકાય તેવાં નથી, એવા મહામતિ ભગવાન શ્રીહરિ મારી બે કૂખનું રક્ષણ કરો. સર્વ યોગીઓના આરાધ્ય, યોગીઓના ઈશ્વર તથા ધર્મદેવનાં પત્ની ભક્તિદેવી (અથવા શ્રદ્ધાદિક અપર માતાઓ)ના સ્તનનું પાન કરનારા ભગવાન શ્રીહરિ મારી છાતીનું રક્ષણ કરો. ॥૨૨॥

કામના ગર્વને હરનારા ધર્મપુત્ર ભગવાન શ્રીહરિ મારા ઉદર(પેટ)ની રક્ષા કરો. કલ્પવૃક્ષની જેમ ભક્તના સર્વ મનોરથ પૂર્ણ કરનારા

શ્રીસ્વામિનારાયણ ભગવાન મારી નાભિ (ડૂંટી)નું
રક્ષણ કરો. - ॥૨૩॥

અસુરોના બળથી પરાભવ થયેલા ઉદ્ધવ
સંપ્રદાયની પુષ્ટિ કરનારા ભગવાન શ્રીહરિ મારાં બે
પડખાંની રક્ષા કરો. સત્સંગીજનો જેમને પરમ પ્રિય
છે એવા ભગવાન નારાયણ મુનિ મારા શરીરના
પાછલા ભાગ (પીઠ)ની રક્ષા કરો. ॥૨૪॥

સર્વ કલ્યાણકારી સાધુગુણો જેમનામાં રહેલા છે
એવા, વર્ણીરાજ ભગવાન શ્રીહરિ મારી કટિ
(કેડ)ની રક્ષા કરો. સાધુઓને પ્રિય અને સાધુ જેમને
પ્રિય છે એવા ભગવાન શ્રીહરિ મારાં ગુહ્ય અંગની
રક્ષા કરો. ભક્તોને આધીન એવા શ્રીહરિ મારા
સાથળના ઉપરના ભાગની રક્ષા કરો. - ॥૨૫॥

બ્રહ્મણ્યદેવ અર્થાત્ બ્રાહ્મણો તથા વેદના હિતકર
એવા શ્રીસ્વામિનારાયણ ભગવાન મારા ઊરુ

(સાથળ)ની રક્ષા કરો. ધર્મના ધારક એવા શ્રીહરિ મારા ઢીંચણની રક્ષા કરો. સ્ત્રીની ગંધને પણ સહન નહીં કરનારા એવા ભગવાન શ્રીહરિ મારી જાંઘનું રક્ષણ કરો. પુત્રરૂપે પ્રગટ થઈને પિતા ધર્મદેવને આનંદ આપનારા એવા ધર્મનંદન શ્રીહરિ મારી ઘૂંટીની રક્ષા કરો. ॥૨૬॥

માતા ભક્તિદેવીને આનંદ પમાડનારા ભગવાન શ્રીહરિ મારા પગ અને તેની આંગળીઓની રક્ષા કરો. ભક્તોના સમસ્ત ભયને હરી લઈને તેનું રક્ષણ કરનારા શ્રીહરિ મારાં સર્વ અંગોની રક્ષા કરો. સંકલ્પ માત્રથી સદા, સર્વસ્વ વ્યાપીને રહેલા ભગવાન શ્રીહરિ મારા રોમનું રક્ષણ કરો. ॥૨૭॥

અનેક ભક્તજનોને પોતાના સાંનિધ્યથી સ્વસ્વરૂપનાં દર્શન કરાવીને દિવ્યાનંદની પ્રાપ્તિ કરાવનાર ભગવાન શ્રીહરિ મારી સમગ્ર ઈન્દ્રિયોની

રક્ષા કરો. ઈન્દ્રિયોનું નિયમન કરનારા હોવાથી
 ઋષિકેશ એવા ભગવાન શ્રીહરિ મારા પ્રાણોની
 રક્ષા કરો. લક્ષ્મીના પતિ અથવા જેમનો કોઈ
 સ્વામી નથી એટલે 'માધવ' એવા ભગવાન શ્રીહરિ
 મારા ચિત્તની રક્ષા કરો. ॥૨૮॥

પૂર્વે ધર્મ અને મૂર્તિ થકી પ્રગટ થયેલા 'નર-
 નારાયણ' એમ એક છતાં બે રૂપધારી ભગવાન
 શ્રીહરિ મારી બુદ્ધિની રક્ષા કરો. જેમના સંકલ્પથી
 ભવબ્રહ્મા-દિકની ઉત્પત્તિ થાય છે એવા સુંદર ભૂરા
 વાળવાળા ભગવાન કેશવ શ્રીહરિ મારા મનની રક્ષા
 કરો. વૃંદાવનના ચંદ્રની જેમ શોભાયમાન એવા
 ધર્મવલ્લભ ભગવાન શ્રીહરિ મારા આત્માની રક્ષા
 કરો. ॥૨૯॥

જેમણે નિદ્રાને જીતેલી છે એવા ભગવાન
 શ્રીહરિ પાપનાં મૂળ એવાં પ્રમાદ અને નિદ્રા થકી

મારી રક્ષા કરો. વેદાદિક સત્શાસ્ત્રોને જ અનુસરવાની જેમની બુદ્ધિ છે એવા ભગવાન સર્વ શ્રેયનો વિનાશ કરવાની દારિદ્ર્યરૂપ માતાઓ (માતૃકાદિ બાળગ્રહો) થકી મારી રક્ષા કરો. ॥૩૦॥

શાસ્ત્રોમાં 'નારાયણ' શબ્દથી નિર્દેશ કરતા ભગવાન શ્રીહરિ ગર્વ થકી મારી રક્ષા કરો. શાસ્ત્રોમાં યોગેશ્વર એવા નામથી નિરૂપણ કરાયેલા ભગવાન શ્રીહરિ યોગભ્રંશ (ભગવદ્ પ્રાપ્તિના માર્ગથી ચલિત થવું તે) થકી મારી રક્ષા કરો.

મહામુનિઓના પણ ઈશ્વર એવા ભગવાન શ્રીહરિ કર્મના બંધન થકી મારી રક્ષા કરો. ॥૩૧॥

સદા નિષ્કામ એવા શ્રીહરિ શ્રેયમાત્રના વિનાશક અને અનર્થ માત્રના કારણ એવા અંતઃશત્રુ કામ થકી મારી રક્ષા કરો. જેમણે ક્રોધને સદાને માટે જીતેલો છે એવા દયાળુ ભગવાન શ્રીહરિ

દાવાનળની જેમ ભભૂકતા અતિ ભયાનક અંતઃશત્રુ ક્રોધ થકી મારી રક્ષા કરો. ॥૩૨॥

મોટા મોટાની પણ દુર્દશા કરનાર અને સદા ત્યાગવા યોગ્ય, એવા અંતઃશત્રુ લોભનું ઋષિમુનિ- ઓના ઈતિહાસ વડે પૃથક્ પૃથક્ નિરૂપણ કરનારા ભગવાન શ્રીહરિ અંતઃશત્રુ લોભ કે જે, પારધીની જેમ (સદ્ગુણોના નાશરૂપ) પરહિંસા કરનારો છે, તે થકી મારી રક્ષા કરો. સર્વદા નિઃસ્વાદી એવા ભગવાન શ્રીહરિ પ્રબળ અને દુર્જેય એવી રસના ઈન્દ્રિય (રસમાં આસ્વાદવાળી જીભ) થકી મારી રક્ષા કરો. ॥૩૩॥

સર્વદા અભિમાને રહિત એવા ભગવાન શ્રીહરિ સર્વ સદ્ગુણોના દૂષણરૂપ માન થકી મારું રક્ષણ કરો. સદા નિઃસ્પૃહ એવા ભગવાન શ્રીહરિ સર્વ દુઃખના સાગર જેવી સ્પૃહા થકી મારી

રક્ષા કરે. ॥૩૪॥

જેમને પોતાના ભક્તો સિવાય બીજી કોઈ વસ્તુમાં સ્નેહ નથી એવા નિઃસ્નેહ ભગવાન શ્રીહરિ દેહ અને દેહના સંબંધીમાં સહજ રીતે સંભવતા સ્નેહ થકી મારી રક્ષા કરો. મદ (ગર્વ) રહિત એવા શ્રીહરિ મદ (ગર્વ) રૂપ સાપ કે જે કલ્યાણના માર્ગ થકી ભ્રષ્ટ કરનારા છે તે થકી મારી રક્ષા કરો. ॥૩૫॥

સંતમંડળના આશ્રયભૂત, દંભહીન ભગવાન શ્રીહરિ દંભ થકી મારું રક્ષણ કરો. મત્સરે રહિત એવા ધર્મદેવના પુત્ર શ્રીહરિ મત્સર (અદેખાઈ) થકી મારી રક્ષા કરો. ॥૩૬॥

પોતાના દિવ્ય રૂપથી ભક્તિમાતા-ધર્મપિતાને આનંદ આપનારા અને સર્વ દુઃખને હરનારા એવા શ્રીહરિ સ્થિર (ઊભા), ગમન (ચાલતાં), આસન

(બેસતાં), પીતાં, ખાતાં આદિક ક્રિયાઓમાં મારી રક્ષા કરો. ॥૩૭॥

સર્વેના અંતરમાં પ્રવેશ કરીને નિયમન કરનારા અને જેમનાં ચરિત્રો અદ્ભુત છે એવા ભગવાન શ્રીહરિ પ્રમત્ત (ગાંડપાણ કે કેફથી ઉન્મત્ત) કે અપ્રમત્ત દશામાં, માર્ગમાં પડી જતાં કે ઠેસ વાગતાં, છીંક ખાતાં કે બગાસું ખાતાં, નિદ્રાવશ કે આળસવશ, ઘરની બહાર કે ઘરની અંદર રહેલા મને, જેઓ દુઃખ દેવા તત્પર છે, તે સર્વેનો નાશ કરો અર્થાત્ સર્વ અવસ્થાઓમાં મારી રક્ષા કરો.

॥૩૮-૩૯॥

મધ, માંસ, મત્સ્ય, મુદ્રા અને મૈથુન-આ પાંચ પ્રકારના મકારમાં પ્રવર્તનારા કૌલાગામી (વામ-માર્ગીઓ)ને તેમના મતનો ત્યાગ કરાવી તેમને સન્માર્ગે વાળનાર ભગવાન શ્રીહરિ દુષ્ટજનોના

સંગ થકી તથા કૂડાપંથી, નાસ્તિક, શક્તિપંથી તથા શુષ્કજ્ઞાની થકી મારી સદા રક્ષા કરો. ॥૪૦॥

આત્મા-પરમાત્માના સ્વરૂપ સબંધી જ્ઞાનના બુદ્ધિયોગને આપનારા ભગવાન શ્રીહરિ અજ્ઞાન થકી મારી રક્ષા કરો. પદાર્થમાત્રથી અનાસક્ત; પરંતુ સત્સંગમાં અતિ રુચિ હોવાથી સંતના મંડળમાં જ રહેવાની રુચિવાળા અને યોગને જાણનારાઓ મધ્યે શ્રેષ્ઠતમ એવા ભગવાન શ્રીહરિ ભગવદ્ભક્તિ કરવામાં થતા અપરાધો થકી મારી રક્ષા કરો. ॥૪૧॥

ધર્મવિદોમાં વરિષ્ઠ એવા ભગવાન શ્રીહરિ માર્ગમાં આવતા દેવાલયને જોઈને તેમાં પ્રતિષ્ઠિત દેવને નમન-દર્શન ન થઈ શકવારૂપ અપરાધ થકી મારી રક્ષા કરો. વનવિચરણ દરમિયાન તીવ્ર તપશ્ચર્યા વખતે દિવ્ય દેહધારી ભક્તિમાતા અને ધર્મપિતાની સેવાને અંગીકાર કરનાર ભગવાન શ્રી

નીલકંઠવર્ણી સદાચાર ભંગ થકી મારી રક્ષા કરો. ॥૪૨॥

દ્વિજેન્દ્ર એવા ધર્મદેવના કુળને શોભાવનારા ભગવાન શ્રીહરિ કળિયુગના બળને લીધે ઉદ્ભવતા ઉત્પાત થકી મારી રક્ષા કરો. ભક્તિ-ધર્મે જેમનાં ચરણકમળ આરાધ્યાં છે એવા શ્રીહરિ જનઅપવાદ થકી મારી રક્ષા કરો. ॥૪૩॥

ભક્તિદેવ અને ધર્મદેવે આદરેલા અતિશય તીવ્ર તપના ફળસ્વરૂપે તેમને ત્યાં પુત્રરૂપે પ્રગટ થયેલા ભગવાન શ્રીહરિ દેહાભિમાન થકી મારી રક્ષા કરો. પોતાના દિવ્ય પ્રતાપ વડે અસુરોનો પરાભવ કરનારા ભગવાન શ્રીહરિ મોહ અને કુતર્ક થકી મારી રક્ષા કરો. ॥૪૪॥

સુખદુઃખના દ્વન્દ્વથી પર એવા ભગવાન સુખ-દુઃખના દ્વન્દ્વ થકી મારી રક્ષા કરો. પદાર્થમાત્રના

પરિગ્રહે રહિત એવા પૂર્ણકામ ઈશ્વર શ્રીહરિ
તૃષ્ણાના અગાધ સમુદ્ર થકી મારી રક્ષા
કરો. ॥૪૫॥

સૂર્યાદિક ગ્રહો જેમનાથી ભય પામીને જેમના
નિયમન અનુસાર વર્તે છે, એવા વિપ્રેન્દ્ર શ્રીહરિ
સૂર્યાદિ વિષમ ગ્રહો થકી મારી રક્ષા કરો. મોટા
યોગીઓ પણ જેમને નમસ્કાર કરે છે એવા મહા
પ્રભાવશાળી, પરમ યોગેશ્વર ભગવાન શ્રીહરિ કૂર
દૃષ્ટિવાળા કેતુઓ થકી મારી રક્ષા કરો. ॥૪૬॥

સ્વયં ઊધ્વરિતા હોવાથી નિષ્કામી જન જેમને
બહુ વહાલા છે એવા ભગવાન શ્રીહરિ આધિ
(માનસિક દુઃખ) અને વ્યાધિ (શારીરિક દુઃખ)
થકી મારી રક્ષા કરો. ॥૪૭॥

સદા સર્વથા સમર્થ પ્રભુ એવા ભગવાન શ્રીહરિ,
જેમની દાઢમાં ઝેર છે એવા સાપ થકી તથા બીજા

તીક્ષ્ણ, ઝેરી દાઢોવાળાં ભૂતો થકી મારી રક્ષા કરો.
સર્વ પ્રકારનાં પાપનું શમન કરનારા ભગવાન
શ્રીહરિ સમસ્ત પાપ થકી મારી સદા રક્ષા
કરો. ॥૪૮॥

જેમની વૃત્તિ અહિંસાપ્રધાન છે એવા શ્રીહરિ
હિંસક વાઘ આદિ જંગલી પશુઓ તથા ડાકિની,
ભૂત, પ્રેત, યક્ષ અને રાક્ષસ થકી મારું નિરંતર રક્ષણ
કરો. ॥૪૯॥

પુણ્યકર્મ જ જેમને આનંદ ઉપજાવનારું છે એવા
ધર્મનંદન શ્રીહરિ ત્રણ તાપ-આધ્યાત્મિક (મનથી
ઉત્પન્ન થયેલા), આધિ ભૌતિક (પશુપક્ષી દ્વારા
ઉત્પન્ન થયેલા), આધિદૈવિક (દૈવે નિર્માણ કરેલ)
પીડા થકી તથા મરકી તેમજ ખરાબ સ્વપ્નની પીડા
થકી મારી રક્ષા કરો. ॥૫૦॥

કલ્પિત મતપંથોને દાવાનળની જેમ બાળીને

તેનો નાશ કરનારા ભગવાન શ્રીહરિ કુમતિ અને કુદૃષ્ટિવાળા પુરુષ થકી અને તેવાં કુશાસ્ત્રો થકી અને દુષ્ટ રાજકુળાદિક થકી મારી સર્વ પ્રકારે રક્ષા કરો. ॥૫૧॥

સંતોને પરમ પ્રિય એવા શ્રીહરિ-સ્ત્રી, દ્રવ્ય અને રસાસ્વાદમાં અતિશય આસક્ત થઈને ભક્તિ અને જ્ઞાનનો ઉપર ઉપરથી આડંબર રાખીને પાપમાં પ્રવર્તનારા પાખંડીઓ થકી મારી રક્ષા કરો. ॥૫૨॥

જેઓ મારણ (મારી નાખવાની તાંત્રિક ક્રિયા), ઉત્સાદન (ઉચ્છેદ), ઉચ્ચાટન, ઉન્મૂલન (જડ મૂળમાંથી ઉખેડી નાખવું, નિકંદન કરવું), પરસ્પર દ્વેષ કરાવવામાં અને મોહિત કરવામાં પ્રવીણ હોઈ અભિચાર કર્મ કરનારા છે તથા જે વિશ્વાસઘાતક, પોતાના સ્વામીનો દ્રોહ કરનારા, આતતાયી (આગ લગાડનારા, ઝેર દેનારા, સ્ત્રી-ધન-ખેતર લઈ

લેનારા, ઘાડપાડુ આદિ દુષ્ટો) તે સર્વનો, સર્વ શત્રુઓને ભય ઉપજાવનારા ભગવાન શ્રીહરિ તત્કાળ નાશ કરો. ॥૫૩-૫૪॥

જે ક્ષેત્ર-વિતાદિકને હરનારા છે, બંધનાદિ ભયને આપનારા છે, જે અનાવૃષ્ટિ આદિ ઈતિઓ છે, જે દુષ્ટ જાતિવાળા છે, જે ધનને હરનારા ચોરો છે, જે હિંસક શત્રુઓ છે, જે સાધુને ભય કરનારા છે અને શસ્ત્રાદિકના પ્રહારથી દુઃખ દેનારા દુષ્ટો છે તે સર્વે, શ્રીહરિના નામસંકીર્તન માત્રથી નાશ પામી જાઓ. ॥૫૫-૫૭॥

બીજાને માત્ર પીડા જ પમાડનારા મંત્રો-યંત્રો આદિક ક્ષુદ્ર કર્મ કરનારા દુષ્ટો, દુષ્ટ હૃદયવાળા રાજમંત્રીઓ, કોઈના કાર્યનો ભંગ કરનારા, જે દુષ્ટો બીજાની ઠગાઈ કરવામાં જ પ્રવીણ છે, મારણાદિક અભિચાર જેવાં દુષ્ટ કર્મો કરનારા કૂર માણસો તથા

જે મહા કલેશકારક મ્લેચ્છો છે, જે પાપ કરનારા હીન કોટિના માણસો છે અને પારકાં છિદ્રો શોધવામાં સદા તત્પર છે અને બીજા જે મને દુઃખ દેવા તત્પર છે તે સર્વે શ્રીહરિના નામ-સંકીર્તન માત્રથી નાશ પામી જાઓ. ॥૫૮-૬૦॥

વાત, પિત્ત અને કફની વિકૃતિથી થનારા તાવ, સન્નિપાત સાથેના તાવ તથા એક દિવસે, બે દિવસે, ત્રણ દિવસે, ચાર દિવસે આવનાર મહા જ્વરો (તાવ) છે તથા પખવાડિયે, મહિને, છ મહિને, એક વર્ષે આવનાર તાવ-જે મટાડી ન શકાય એવા પરમ દારુણ જ્વરો (તાવ) છે તથા દેહ-ઈન્દ્રિય અને પ્રાણને થર થર કંપાવનાર શૈવ, વૈષ્ણવ જ્વરો (તાવ)-તે સર્વે ભગવાન શ્રીસહજાનંદના નામોચ્ચારણ માત્રથી દૂર થાઓ. ॥૬૧-૬૩॥

સ્વપ્નમાં ઉપજતા અનિષ્ટસૂચક મોટા ઉત્પાતો,

વૃક્ષ બાળગ્રહો, વાઈનો વ્યાધિ તથા શિવના કૌષ્માંડ આદિ વિશેષ ગણ, પૂતના માતૃકાદિ દુષ્ટો તેમજ દિવાચર (દિવસે ફરનારા), રાત્રિચર (રાત્રે ફરનારા), સંધ્યાચર (સંધ્યા સમયે ફરનારા)-એવા અતિ દારુણ દુષ્ટો શ્રીહરિના 'નારાયણ' એવા નામોચ્ચારથી પરાભવ પામીને નાશ થઈ જાઓ.

॥૬૪-૬૫॥

જે ઉદ્ભિજ (જમીન કે બીજને ભેદીને થતી વનસ્પતિ), અંડજ (ઈંડામાંથી જન્મેલાં પક્ષી, સાપ, ગરોળી વગેરે), સ્વેદજ (પસીનામાંથી ઉત્પન્ન થતાં જૂ, માંકડ, ચાંચડ વગેરે), જરાયુજ (ગર્ભને વીંટળાઈને જન્મ લેનારા પશુ-મનુષ્યાદિક)-આ ચાર પ્રકારના જીવમાંથી જે સંધ્યા સમયે, દિવસે કે રાત્રી સમયે મને પીડા આપવા ઈચ્છતા હોય તે સર્વે, સ્વામીઓના પણ સ્વામી એવા સ્વામીનાથ

ભગવાન શ્રીસ્વામિનારાયણના નામસ્મરણ માત્રથી
ભય પામીને ગતિ અને બળમાં નષ્ટ થઈને દૂરથી જ
નાશ પામો. ॥૬૬-૬૭॥

મેં આગળ કહ્યા હોય તે સિવાયનાં, શરીરની
અંદરના તથા બહારના ભયસ્થાન થકી, દેવોના
પણ આરાધ્ય દેવ અને ભક્તિ-ધર્મના પુત્ર એવા
ભગવાન શ્રીહરિ મારી રક્ષા કરો. ॥૬૮॥

હે શ્રીહરિ ! આ મારું શરીર, આ
'શ્રીહરિકવચ'થી આવરિત થતાં, વજ્ર કરતાં પણ
વધુ બળવાન બનીને સો જાતની પીડાઓ થકી
મુક્ત થઈ ભયમુક્ત કરો. ॥૬૯॥

અખિલ બ્રહ્માંડના દેવોના પણ દેવ એવા
ધર્મનંદન શ્રીહરિના દિવ્ય કલ્યાણકારી
નામસ્મરણ રૂપ અભેદ કવચને બાંધીને નિર્ભય
ચિત્તથી હું દિવસ-રાત ફરું છું. ॥૭૦॥

સમગ્ર આધિ-વ્યાધિને નાશ કરનારું, સમસ્ત પાપનું શમન કરનારું, સર્વ અનિષ્ટોને દૂર કરીને સર્વ પ્રકારે શાંતિ આપનારું, સમસ્ત ભયને ટાળનારું, વિજયાર્થને અપાવનારું, ભક્તિ અર્થાત્ ઈચ્છિત ભોગ અને મુક્તિ અર્થાત્ આત્યંતિક કલ્યાણ-મોક્ષને અપાવનારું માટે જ કુપાત્રો થકી સાચવવાનું એવું ઉત્તમ અને પરમ અદ્ભુત 'શ્રીહરિકવચ' મેં કહ્યું. ॥૭૧-૭૨॥

આ કવચ-જે ખળ, દંભી, ધર્મમર્યાદાને તોડનાર, આસુરી સંપદાએ યુક્ત હોય તથા નાસ્તિક હોય તેને કદાપિ ન આપવું. વળી જે વિષયલોલુપ હોય, ભક્તદ્રોહી હોય, શુષ્કજ્ઞાની હોય તથા ભગવાનની નિંદા કરનાર હોય તેને ન આપવું. ॥૭૩-૭૪॥

જે શ્રદ્ધાવાન હોય, આસ્તિક હોય, અસૂયા

(ઈષ્યા), મત્સર (અદેખાઈ) રહિત હોય, જે હરિને પ્રિય હોય અને હરિ જેને પ્રિય હોય તથા હરિભક્તો જેને પ્રિય હોય અને હરિભક્તોને જે પ્રિય હોય તેવા મનુષ્યોને આ કવચ આપવું. ॥૭૫॥

જે મનુષ્ય આ કવચને લખીને ગળામાં કે જમણા બાહુમાં ધારણ કરે તેનો પદે પદે જય થાય. ॥૭૬॥

જે મનુષ્ય આ હરિકવચને ભક્તિથી સ્વયં સાંભળે કે ભક્તસભામાં ભક્તિથી સંભળાવે તેને ભગવાન શ્રીહરિકૃષ્ણની પ્રસન્નતાના બળથી કાંઈ દુર્લભ રહેતું નથી; પરંતુ સર્વ અર્થ સુલભ થાય છે. ॥૭૭॥

આ હરિકવચના પ્રભાવથી ધર્મસર્ગ જે શમ, દમ, ક્ષમા, તિતિક્ષા વગેરેમાં અતિ દૃઢ પ્રીતિ થાય છે, જે મુક્તિને આપનારી છે અને અધર્મના વંશ એવા કામ-ક્રોધાદિક જે સર્વ કલ્યાણકારી શુભ

કર્મોમાં વિઘ્ન કરનારા છે, તેને પણ આ કવચના પ્રભાવથી જીતી શકાય છે. ॥૭૮॥

આ હરિકવચનો ઉપાસક આ કવચના પ્રભાવથી આ લોકમાં ધનાદિક સમૃદ્ધિ, એકાંતિક ભક્તિ મેળવે છે અને મુક્તિ અર્થાત્ અંત સમયે ભગવાનના અક્ષરધામને પામે છે. ॥૭૯॥

આ કવચનો દસ હજાર વખત જપ કરવાથી ભૂત, પ્રેત, પિશાચ, ડાકિની, બ્રહ્મરાક્ષસ, યોગિની, પિશાચિણી, વૃદ્ધ બાળગ્રહ વગેરે શત્રુએ કરેલા અભિચાર (મારણ, ઉચ્ચાટન વગેરે) તથા અસાધ્ય રોગો તેમજ અન્ય ઉપદ્રવોનો નાશ થાય છે એમાં સંશય નથી. ॥૮૦-૮૧॥

આ કવચનો રોજ પાંચ વખત પાઠ કરવાથી મનુષ્યોને ઈષ્ટ ફળ મળે છે. તેથી ગૃહસ્થ ભક્તોએ અને ત્યાગીઓએ આ કવચનો પાઠ પ્રયત્નપૂર્વક

અવશ્ય કરવો જોઈએ. ॥૮૨॥

પરમ પવિત્ર, ઉત્તમ, કવચવર એવું આ શ્રીહરિ કવચ અનેક પ્રકારનાં શસ્ત્રો-અસ્ત્રોથી અભેદ, જન્મમરણના ભયને ટાળનારું અને અક્ષરધામને પમાડનારું છે. તેથી શ્રેયની કામનાવાળા સર્વ મનુષ્યોએ શ્રદ્ધાપૂર્વક આ શ્રીહરિકવચનું કીર્તન (પઠન) નિત્ય કરવું જોઈએ અને અગાઉ કહ્યા મુજબ સદા ધારણ કરવા યોગ્ય છે. ॥૮૩॥

॥ઈતિ શ્રી નિત્યાનંદમુનિ વિરચિતં

શ્રીહરિકવચં સમાપ્તમ્ ॥

